

ΠΕΡΙ

ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἡ Ρουμανία πρὸ πολλοῦ ἔχει γεωργικὴν σχολὴν, ἡ Σερβία ὁμοίως, σήμερον δὲ ἰδρύεται καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ· ἡ δὲ Τουρκία ἔχει πρὸ πολλοῦ δασονομικὰς σχολὰς.

Ἡ Ἑλλὰς γεωργικὴν σχολὴν εἶχεν ἰδρυθεῖσαν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα προνοήσαντος Καποδίστρια, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ καταργήσῃ αὐτὴν οὐχὶ χάριν οἰκονομίας, ἀλλὰ διότι διηυθύνετο κακῶς, τὰ δὲ εἰσοδήματα τῶν γαιῶν αὐτῆς καὶ ὁ ἐκ 10,000 δραχμῶν ἐτήσιος προϋπολογισμὸς ἐσπαταλεῖτο. Ὁ τότε διευθυντὴς τῆς σχολῆς κ. Ἰωάννης Ἀποστολόπουλος, κατὰ τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἀποσταλείσης ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, οὔτε γνώσεις οὔτε ἱκανότητα εἶχεν ὅπως διευθύνῃ γεωργικὴν σχολὴν. Ὁ τότες τμηματάρχης τῆς δημοσίας οἰκονομίας ἰδοὺ πῶς δικαιολογεῖ τὴν ἐπὶ τῆς ὑπουργείας τοῦ Δελιγεωργη κατάρτησιν τῆς ἐν λόγῳ σχολῆς.

«Ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ μὴ παρλείψω νὰ πληροφορήσω τὸν κ. Λιβαδάδην ὅτι ἡ ἐν Τίρυνθι γεωργικὴ σχολὴ διελύθη ἔνεκα τῆς ἀθλίας καταστάσεως εἰς ἣν περιήγαγεν αὐτὴν ὁ ἐμπειρότατος ἀνὴρ Ἀποστολόπουλος. Διελύθη διότι ἡ σχολὴ αὐτὴ πρὸ δεκαετίας περίπου μόνον τὸ ὄνομα τῆς σχολῆς ἔφερε καὶ μόνον ἐχρησίμευε διὰ νὰ μισθοδοτῇται ὁ διευθυντὴς αὐτῆς καὶ ἕτερά τινα πρόσωπα· διελύθη διότι πρὸ πολλοῦ οὐχὶ πλέον ἡ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν, ἥτις εἶχεν ἀποκάμει καταδεικνύουσα εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν ὑπουργοὺς τῶν ἐσωτερικῶν τὴν ἀθλίαν κατάστασιν εἰς ἣν περιήλαθεν ἡ ἄλλοτε ἀνθρώπουσα, δύναμαι νὰ εἶπω, σχολὴ αὕτη, οὐχὶ οἱ κατὰ καιροὺς νομάρχαι Ἀργολίδος καὶ αἱ οἰκονομικαὶ ἀρχαὶ Ναυπλίας, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ὑπηρεσία τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν ζωρῶς καὶ ἐπιτακτικῶς, οὕτως εἶπεν, διὰ τῆς ὑπογραφῆς τριῶν διαφόρων ὑπουργῶν, ἀπῆται παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν τὴν κατάρτησιν αὐτῆς. Καί:

α'. Ὁ κ. Θ. Δηληγιάννης, ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, παρεκάλει τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν τὴν 2ην φεβρουαρίου 1870 (ὑπ' ἀριθ. 4,407): «Νὰ λάβῃ ταχίστην πρόνοιαν πρὸς διάσωσιν τῆς καταπατομένης περιουσίας τοῦ δημοσίου ἐκ τῶν εἰς οὗς ἐνεπιστεύθη αὕτη ὑπαλλήλους». Τὴν δὲ 4ην ἰουλίου 1870 ἔγραψεν (ὑπ' ἀριθ. 33,193): «Ὅτι ὁ τρόπος τῆς διαχείρισεως τῶν προϊόντων τῆς γεωργικῆς σχολῆς Τίρυνθος ἄγει ἡμᾶς νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ διαχείρισις δὲν ἐνεργεῖται εὐλκιρῶς καὶ ὅτι ἀπόλυτος παρίσταται ἀνάγκη νὰ ληφθῶσι μέτρα ἀνάλογα.

β'. Ὁ κ. Σωτηρόπουλος διαδεχθεὶς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν τὸν κ. Δηληγιάννην, ἔγραψε τὴν 3ην Ἀπριλίου 1871 (ὑπ' ἀριθ. 53, 842): «Τὸ καθ' ἡμᾶς εἴμεθα γνώμης νὰ ληφθῇ ἀμέσως πρόνοια περὶ καταλληλοτέρου τῆς σχολῆς διοργανισμοῦ, ἐὰν δὲ τοῦτο δὲν εἶναι δυνατὸν, συμφωνοῦμεν μετὰ τὴν γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς περὶ προσωρινῆς διαλύσεως αὐτῆς».

γ'. Ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος, ὑπουργὸς ἐπίσης τῶν οἰκονομικῶν μετὰ τὸν κ. Σωτηρόπουλον, ἔγραψε τὴν 20ην Ἀπριλίου 1872 (ὑπ' ἀριθ. 17,650): «Τὸ κατὰ τὴν ἐν Τίρυνθι γεωργικῆς σχολῆς διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ὁποῦ δαπανῶνται ἐτήσιως δέκα περίπου χιλιάδες δραχμῶν ἐνῷ δὲν ἀποφέρει, ὡς οἶδατε, ὠφέλειαν τινά, ἀπασχολεῖ καὶ μεγάλην ἐκτασιν γαιῶν καὶ λοιπῶν κτημάτων, περὶ τῆς μὴ πιστῆς διαχειρίσεως κτημάτων τῶν ὁποίων καὶ τῶν ἐκ τούτων προϊόντων πολλὰ καταγγελλοῦν διεβιβάσθησαν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς ὑπουργεῖον, ἐνῷ ἐὰν αἱ γαῖαι κλπ. διετίθεντο δι' ἐνοικιάσεως

ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ, ἐκτὸς τῆς ἀπολαβῆς ἣν ἤθελε ἔχει τὸ δημοσίον ἐκ τοῦ ἐτησίου ἐνοικίου ἤθελε προσέτι οἰκονομεῖ καὶ τὴν προϋπολογιζομένην ὡς ἀνωτέρω δαπάνην. Ὅθεν διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους συμμεριζόμενοι καὶ ἡμεῖς τὴν πρότασιν τοῦ προκατόχου μας περὶ καταργήσεως τῆς εἰρημένης σχολῆς παρακαλοῦμεν κτλ.». Τὴν δὲ 27ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους (ὑπ' ἀριθ. 18,817) ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς ἔγραψεν: «Ἐκ τῶν ἐσωκλειομένων ἤδη ἀναφορῶν τοῦ Νομάρχου Ἀργολίδος καὶ τοῦ οἰκονομικοῦ Ἐφόρου Ναυπλίας θέλετε παρατηρήσει, κύριε συνάδελφε, ὅτι ὁ διευθυντὴς τῆς ἐν Τίρυνθι Γεωργικῆς Σχολῆς, ἐναντίον τῶν πολλάκις ἐπισταλέντων αὐτῷ καὶ τῶν καθυκόντων, ἀποφεύγει ἢ ἀρνείται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸν ἐλεγχον τῶν προϊσταμένων ἀρχῶν, καθόσον ἀφορᾷ τὴν διαχείρισιν τῶν παραγομένων ἀπὸ τὰς γαῖας τῆς σχολῆς προϊόντων. . . . Τοιαύτην ἀτάξιν διαχείρισεως τῆς δημοσίας περιουσίας ἀνευ ἐλέγχου καὶ ἀνευ λογοδοσίας, οὐδεὶς νόμος ἐπιτρέπει. Ἐπαναλαμβάνομεν ἐπομένως νὰ συστήσωμεν τὴν κατάρτησιν τῆς εἰρημένης σχολῆς, κλπ.».

Τὰς παραστάσεις ταύτης τῆς ὑπηρεσίας ἔχων ὑπ' ὄψιν ὁ κ. Δελιγιάννης ἀπεφάσισεν, ὡς τὸ αὐτὸ εἶχεν ἀποφασίσαι καὶ ὁ προκατόχος ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, κ. Νικολόπουλος, νὰ καταργήσῃ καὶ κατήργησε τὴν ἐν Τίρυνθι σχολὴν πεπεισμένος ὅτι διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης ἀνταποκρίνεται οὐ μόνον εἰς τὸ συμφέρον τοῦ δημοσίου ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς εὐλόγους ἀξιώσεις τῆς κοινωνίας, τῶν γαιοκτημόνων καὶ γεωργῶν, αἵτινες ὅλοι ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως εκπαιδευτικοῦ ἰδρύματος διὰ βιομηχανίαν ἐν ἣ ἀσχολεῖται τὸ ἥμισυ τῶν κατοίκων καὶ ἥτις εἶναι ἡ σπουδαιότερα πηγὴ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ πλούτου.

Ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ τόπος ἤρχισε πρὸ πολλοῦ νὰ αἰσθάνηται τὴν ἀνάγκην γεωργικῆς μορφώσεως περὶ ἧς ἐνταῦθα προτίθεται νὰ ἐκθέσῃ ἐν περιλήψει τὴν γνώμην μου.

Καὶ πρῶτον μὲν περὶ γεωργικῆς σχολῆς.

Φρονῶ ὅτι κατ' ἀρχάς, θὰ εἶναι φρόνιμον νὰ συσταθῇ μία μόνον σχολὴ, διότι καὶ αὕτη ἀκόμη ἐπὶ πολὺ δὲν θὰ ἔχῃ ἀρκετοὺς μαθητάς, τοιοῦτους οἳ οἱ πρέπει νὰ ᾔναι ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω.

Ἄλλως καὶ ἡ ἑλλείψις ἐπαρκoῦς προσωπικοῦ θὰ παρακωλύσῃ τὴν σύστασιν περισσοτέρων σχολῶν. Ἐπὶ τέλους νομίζω ὅτι ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν δὲν εἶναι λελυμένον τὸ ζήτημα τοῦ εἰδους τῶν ἀρμοζουσῶν τῷ τόπῳ σχολῶν, θὰ ᾔτο καλὸν νὰ συσταθῇ κατ' ἀρχάς μία μόνον ὅπως αὕτη χρησιμεύσῃ ὡς δοκιμὴ διὰ τὰς ἄλλας κατόπιν.

Ἐχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς παρ' ἡμῖν γεωργίας, τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλλήνος καὶ τὸ ποῖον τοῦ προσωπικοῦ τὸ ὅποιον ὑπάρχει, ἐσχημάτισα πρὸ πολλοῦ γνώμην ὑπὲρ τῶν καθαρῶς πρακτικῶν σχολῶν. Ἐχομεν ἀνάγκην πρακτικῶν γεωργικῶν σχολῶν (ferme-écoles) οὐχὶ ἀναγεγραμμένων, ἀλλὰ διοργανωμένων κατ' ἴδιον ὅλως, τρόπον ἀρμοζόντα τῷ τόπῳ καὶ συμβιβάζομενον μετὰ τὰς ἀνάγκας καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κατοίκων αὐτοῦ. Αἱ σχολαὶ αὗται θὰ χρησιμεύσωσιν οὐχὶ ὅπως παράγωσι γεωπόνους θεσιθῆρας, ἀλλ' ὅπως παρέχωσιν εἰς τὰ τέκνα τῶν κτηματιῶν ἐν γένει καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἀκόμη γνώσεις πρακτικὰς τῶν καλλιεργειῶν, αἵτινες εἰς τὰ κτήματα αὐτῶν διεξάγονται· ἐν αὐταῖς διὰ πειραμάτων θ' ἀποφασίζονται ποῖαι βελτιώσεις καὶ ποῖοι νεωτερισμοὶ εἶναι δυνατόν νὰ εἰσάγονται εἰς τὰ τῆς περιφερείας τῶν σχολῶν κτήματα. Αἱ δοκιμαὶ καὶ τὰ πειράματα εἰς πᾶσαν γῶρην δυσκόλως ἐκτελοῦνται ὑπὸ ἰδιωτῶν, τοῦτο δὲ ἰδίως συμβαίνει ἐν Ἑλλάδι, ὅπου τὰ μὲν γε-

φάλαια δὲν διατίθενται εὐκόλως εἰς τοιοῦτούς εἶδους ἐπιχειρήσεις, ὁ δὲ Ἕλλην εἶναι ἀφίκορος καὶ ἔμπορος μᾶλλον ἢ γεωργός.

Ἐπομένως αἱ δοκιμαὶ καὶ τὰ πειράματα παρ' ἡμῖν ἰδίως δέον νὰ ἐκτελῶνται δαπάναις τῆς κυβερνήσεως. Ταῦτα δὲ μόνον ἐν δημοσίοις καθιδρύμασι δύνανται νὰ διεξαχθῶσι περὶ πόντως. Ἡ εἰσαγωγή καὶ διάδοσις νέων καὶ τελείων ἐργαλείων, ἐκλεκτῶν σπόρων καὶ φυτῶν, τελειοποιημένων μεθόδων καλλιέργειας, πάντα ταῦτα θεωρῶ, διὰ τὴν ἡμετέραν χώραν ἔργα, καθήκοντα τῆς κυβερνήσεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι μεθ' ὅλην τὴν περὶ τὰ γεωργικὰ ἀμεριμνησίαν τῶν κατὰ καιροὺς κυβερνήσεων εἰσῆχθησαν ἐν τῇ χώρᾳ γεωργικαὶ τινες βελτιώσεις, ἀλλ' αἱ πλείους τούτων εἶνε ἔργα ἰδιωτῶν, ζημιωθέντων κατὰ τὸ πλεῖστον, ἂν ὅχι καταστραφέντων, ἕνεκα τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν. Εἶνε δὲ τὸ γεγονὸς τοῦτο τρανὴ ἐνδειξις, ὅτι αἱ ἐν λόγῳ βελτιώσεις καὶ μεταβολαὶ εἶνε ἔργα οὐχὶ τῶν ἰδιωτῶν, ἀλλὰ τῶν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων ἰδρυμένων, καλῶς δὲ ἐργαζομένων καὶ διευθυνομένων γεωργικῶν καθιδρυμάτων. Ἐν τῶν σπουδαιότερων ἔργων τῆς ἐν Ἑλλάδι συστηθησομένης σχολῆς εἶνε καὶ ἡ προμήθεια καὶ ἐφαρμογὴ ἐργαλείων καὶ μηχανῶν, δι' ὧν θὰ κατορθοῦται ἡ συντόμευσις τοῦ χρόνου τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν δεδομένης γεωργικῆς ἐργασίας· ἡ καθ' ἑκάστην δὲ αὐξάνουσα ὑπερτίμησις τῶν ἡμερομισθίων ὡς ἐκ τοῦ ἀραιοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, τῆς αὐξήσεως τῶν δημοσίων ἔργων, ἐν μέρει δὲ καὶ τὸ ἐλάττωμα τοῦ Ἑλλήνος προτιμῶντος νὰ πορίζηται ἄνευ σωματικῶν κόπων τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ἀπαραίτητον καθιστᾷ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν διὰ τὸ παραδειγματισμὸν γενίκευσιν τῆς χρήσεως τοιοῦτων ἐργαλείων καὶ μηχανῶν. Ἀλλὰ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ γενίκευσιν τῆς χρήσεως τούτων δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κατορθώσωμεν ἐν θεωρητικῇ σχολῇ. Ταῦτα εἶνε μᾶλλον ἔργα πρακτικῶν σχολῶν, ὧν καὶ μαθηταὶ καὶ διδάσκαλοι ἢ ἐργοδηγοὶ (ὡς ἄλλοι ὠνόμασα αὐτοὺς) θὰ χειρίζονται καθημερινῶς τὰ ἐν λόγῳ ἐργαλεῖα καὶ τὰς μηχανάς.

Τὰ καθέκαστα τοῦ ὁργανισμοῦ τῶν πρακτικῶν τούτων σχολῶν θὰ πραγματεθῶν ἄλλοτε, σήμερον ἀναφέρω μόνον ὅτι ἡ γεωργικὴ σχολή, ἣν ἐννοῶ, δέον νὰ διευθύνηται ὑπὸ ἐνὸς διευθυντοῦ καὶ ἐνὸς ὑποδιευθυντοῦ, ἀμφοτέρων τελειοδιδάκτων γεωπόνων, ὁ ἕτερος δὲ τούτων ἀνάγκη νὰ ἔχῃ πείραν τοῦ τόπου. Οὗτοι ἐν ἐσπεριναῖς συνεδριάσεσι δέον ν' ἀναλύωσιν εἰς τοὺς μαθητὰς ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον, ἀλλ' εἰς γλῶσσαν σαφῇ καὶ διὰ τρόπου ὅσον ἐνεστί ἀπλουστερόν, τὰς ἐργασίας τῆς ἡμέρας, τὰς ἐκτελεσθεῖσας ἐν τῷ ἀγροκηπίῳ, νὰ ἐκτελῶνται δὲ αὗται ὑφ' ἀπάντων τῶν μαθητῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως, καὶ νὰ διευθύνωνται καὶ ἐπιβλέπωνται ὑπὸ εἰδικῶν καὶ πεπειραμένων ἐργοδηγῶν.

Οἱ μαθηταὶ δέον νὰ ᾔνε ὑποχρεωτικῶς τέκνα κτηματιῶν ἢ γεωργοκτηματιῶν, νὰ ἔχωσι δὲ ἡλικίαν 13—17 ἐτῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς διαχειρίσεως τῶν τοῦ ἀγροκηπίου θεωρῶ ἐν τῶν σπουδαιότερων· φρονῶ ὅτι τὰ τῆς διαχειρίσεως δέον ν' ἀνατεθῶσιν εἰς ἰδιαίτερον ὑπάλληλον, ὅστις νὰ διατελῇ ὑπὸ τὰς ἀμέσους διαταγὰς τοῦ διευθυντοῦ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψὶν αὐτοῦ καὶ ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς συγκειμένης ἐκ τοῦ νομάρχου, τοῦ οἰκονομικοῦ ἐφόρου, τοῦ δημάρχου τῆς ἑδρας τῆς σχολῆς καὶ 4—5 ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῆς ἐγκατεστημένων μεγαλοκτηματιῶν.

Ἐπὶ τοιοῦτων βάσεων ἰδρυμένη γεωργικὴ σχολή φρονῶ, ὅτι θὰ ἔχῃ στοιχεῖα ζωῆς καὶ θὰ φέρῃ τοὺς καρποὺς ὧν ὁ τόπος ἔχει ἐπείγουσαν ἀνάγκην.

Ἐτερον σύστημα γεωργικῆς μορφώσεως, τὸ ὁποῖον ἀναλόγως τῶν δαπανῶν, αἵτινες δέον νὰ καταβληθῶσι πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, θὰ φέρῃ δὲ, ὡς φρονῶ, εἰς τὴν χώραν πολὺ

μεγαλειτέρας ὠφελείας ἢ αἱ γεωργικαὶ σχολαί, εἶνε οἱ γεωργικοὶ σταθμοί. Ἡ δαπάνη τῆς συστάσεως καὶ συντηρήσεως ἐκάστου γεωργικοῦ σταθμοῦ ἔσεται τοιαύτη, ὥστε δυνάμεθα σὺν τῇ γεωργικῇ σχολῇ νὰ συστήσωμεν καὶ δέκα τοῦλάχιστον τοιοῦτους σταθμούς.

Τὸ προσωπικὸν ἐκάστου τῶν σταθμῶν τούτων θὰ σύγκειται ἐκ τοῦ διευθυντοῦ τελειοδιδάκτου γεωπόνου καὶ ἐνὸς κλητῆρος, θὰ δύναται δὲ ὁ διευθυντὴς νὰ προσλαμβάνῃ καὶ ἓνα ἄμισθον μαθητευόμενον, ὅστις θὰ ἐκτελῇ χρέη παρασκέυαστοῦ. Οἱ σταθμοὶ οὗτοι θὰ χρησιμεύωσιν ὅπως ἐν αὐταῖς γίνονται ἀναλύσεις γαιῶν, λιπασμάτων καὶ γεωργικῶν προϊόντων. Θὰ μελετῶνται δὲ διάφορα ζητήματα ἀφορῶντα εἰς τὴν γεωργίαν τῆς περιφερείας ἐκάστου σταθμοῦ. Τὰ δὲ ἀποτελέσματα τῶν μελετῶν τούτων καὶ τῶν ἀναλύσεων θὰ ἐκτίθενται πρὸς τὸ ἀρμόδιον ὑπουργεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ δημοσιεύῃ αὐτὰ ἐν ἰδιαίτερῳ ἐτησίῳ τεύχει, τῷ *Δελτίῳ τῶν Γεωργικῶν σταθμῶν*. Οἱ διευθυνταὶ τῶν σταθμῶν θὰ ᾔνε πρὸς τούτοις ὑποχρεωμένοι τοῦλάχιστον ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος ἐν ἐσπεριναῖς συνεδριάσεσι νὰ ἐμιλῶσι δημοσίᾳ περὶ θεμάτων ἀφορῶντων εἰς τὴν γεωργίαν τῆς περιφερείας τοῦ σταθμοῦ.

Ὅπως ἐλαττωθῶσιν αἱ τοῦ δημοσίου δαπάναι, φρονῶ ὅτι θὰ ᾔτο καλὸν ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς ἰδρύσεως τῶν σταθμῶν ν' ἀκολουθήσωμεν τὸ μέτρον, ὅπερ ἐφημερίσθη ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις διὰ τὴν ἰδρύσιν τῶν εἰς τὴν εὐδαίμονα ταύτην χώραν γεωργικῶν σχολῶν. Ἡ σχολὴ ἀνηγέρθη παρ' ἐκείνη τῇ πόλει, ἥτις προσέφερε τὴν μεγαλειτέραν ἐπιχορήγησιν πρὸς ὄφελος τῆς σχολῆς.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα νομίζω, ὅτι δικαίῳ δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν παρὰ τῶν πόλεων, αἵτινες θὰ ἀπαιτήσωσι τὴν παρ' αὐταῖς ἰδρύσιν τῶν γεωργικῶν σταθμῶν, τὸ κατὰστημα καὶ παρ' αὐτὸ γῆν ποτιστικὴν δύο στρεμμάτων. Τὸ κατὰστημα τοῦτο δὲν θὰ ᾔνε βεβαίως ἀναγκαῖον νὰ εἶνε πολυτελὲς καὶ λίαν εὐρύχωρον.

Οὕτως αἱ μὲν δαπάναι τῆς ἐγκαταστάσεως ἐκάστου σταθμοῦ δὲν πιστεύω νὰ ὑπερβῶσι τὰς 5000 δραχμ. αἵτινες θὰ χρησιμεύωσι πρὸς κατάρτησιν μικροῦ χημεῖου πρὸς προμήθειαν καλοῦ μικροσκοπίου καὶ διαφόρων ἄλλων ὀργάνων καὶ ἐργαλείων γεωργικῶν ἢ ἐπιστημονικῶν. Ἐτεροι δὲ πέντε χιλιάδες δραχμῶν νομίζω, ὅτι θὰ ᾔνε λίαν ἐπαρκεῖς διὰ τὰς ἐκουσίας δαπάνας ἐκάστου σταθμοῦ, ἐὰν τρεῖς μὲν τούτων λαμβάνῃ ὁ διευθυντὴς (ἔχων βαθμὸν καὶ μισθὸν καθηγητοῦ γυμνασίου) δύο δὲ δαπανῶνται εἰς μισθὸν κλητῆρος καὶ προμήθειαν ἀναγκαίων χημικῶν οὐσιῶν καὶ διαφόρων ὀργάνων καὶ ἐργαλείων. Ὡς τε μὲ ἐτησίαν δαπάνην 50 χιλιάδων δραχμῶν θὰ δύναται ἡ κυβερνήσις νὰ συντηρῇ δέκα σταθμούς, οἱ ὅποιοι ἰδρυόμενοι εἰς τὰ διάφορα γεωργικὰ κέντρα τῆς χώρας θὰ ὠφελήσωσι σπουδαίως τὴν γεωργίαν αὐτῆς. Ἡ καθημερινὴ συγχρότισις τῶν κτηματιῶν μετὰ τῶν διευθυντῶν τῶν γεωργικῶν σταθμῶν καὶ τούτους καὶ ἐκείνους σπουδαίως θὰ ὠφελῇ, ἡ δ' ὠφέλεια αὕτη κατ' ἐμὲ ἔσεται πολὺ σπουδαιότερα, γενικωτέρα, ταχύτερα καὶ ὀλιγοδαπανώτερα τῆς ὠφελείας, ἥτις θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἰδρύσεως γεωργικῆς σχολῆς.

Πρὸς συντήρησιν τῆς τε σχολῆς καὶ τῶν σταθμῶν, ὑπάρχουσιν ἄφθονα μέσα, χάρις εἰς τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀειμνήστου Τριανταφυλλίδου τοῦ καταλιπόντος κληροδότημα, ὅπερ σήμερον ὑπερβαίνει τὸ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον. Ἡ κυβερνήσις ἂς δαπανήσῃ διὰ τὴν ἰδρύσιν τῶν εὐργετικῶν τούτων διὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὸ Δημόσιον Καθιδρυμάτων.

Π. Γεννάδιος.